

ברודי

(Brody). עיר באובלסט לבוב ברפובליקה האוקראינית שבברית-המועצות. ב' נוסדה במאה ה-16, ב-1918-1939 היתה בשלטון פולין, וב-1939 סופחה עם כול מזרח פולין לברית-המועצות. יהודים ישבו בב' מאז ייסודה, וזמן רב היו רוב מכריע של התושבים. קהילת ב' היתה מהחשובות בגליציה, וכמה מרבניה היו מגדולי התורה. ב' היתה ממרכזי 'ההשכלה' ובין אישיה היו מנדל לפין, נחמן קרוכמאל (רנ"ק) ויצחק ארטור. ב-1939 ישבו בב' כ-9,000 יהודים.

ב-1 ביולי 1941 כבשו הגרמנים את העיר ומיד גזרו על היהודים גזירות: חובה לענוד סרט ובו מגן-דוד (ראה אות קלון), תשלום קונטריבוציות (כסף ענושים), עבודות כפייה והגבלות תנועה בעיר ומחוצה לה. ב-15 ביולי 1941 נקראו כ-250 משכילים יהודים לגסטפו, עונו יומיים ואחר-כך נרצחו בבורות ליד בית-העלמין היהודי. היודנרט נצטוו להעמיד יום יום מאות יהודים לעבודות בתיקון גשרים, בסלילת כבישים ובמחנות צבא. באוגוסט פשט מאוד גזל רכוש היהודים, והשתתפו בו הגרמנים והאוקראינים. בדצמבר החלו חטיפות צעירים יהודים למחנות העבודה שהוקמו בסביבה. במחצית הראשונה של 1942 היו כ-1,500 מיהודי ב' כלואים במחנות העבודה. במחצית השנייה של 1942 ותחילת 1943 התמעט מאוד מספר היהודים בעיר עקב התמותה הרבה בקרבם מחמת התעללויות, עבודות פרך, רעב ומחלות. בקיץ 1942 עשו היודנרט ויהודי ב' ביוזמתם הפרטית מאמצים למצוא מקומות עבודה במפעלים שנחשבו לחיוניים לגרמנים, בתקווה שיעניקו להם חסינות מסויימת מפני שילוחים למחנות העבודה.

ב-19 בספטמבר 1942 חטפו שוטרים גרמנים ואוקראינים יהודים ברחובות, הוציאו מבתיים ומהמחבואים, ובגמר האקציה הובלו כ-2,000 יהודים למחנה ההשמדה בלז'ץ וכ-300 נרצחו במקום. באקציה ב-2 בנובמבר 1942 שולחו לבלז'ץ כ-2,500 נפש. בסתיו 1942 ובחורף 1942-1943 ריכזו השלטונות הגרמנים בב' את שרידי הקהילות היהודיות מן הסביבה, ביניהן סוקולובקה (Sokolovka), לופטין (Lopatin), אולסקו (Olesko), רדז'ייחוב (Radechov) ועוד.

בדצמבר 1942 הודיעו הגרמנים על הקמת הגטו, וב-1 בינואר 1943 רוכזו בו כ-6,000 נפש, ובהם העקורים מן הסביבה. רעב ומגיפות טיפוס בהרות הפילו בגטו חללים רבים, והשוטרים האוקראינים ששמרו על גבולות הגטו ירו לתוכו והרגו רבים מיושביו. במרס ובאפריל 1943 נערכו בגטו אקציות רבות ואלפי יהודים מצאו את מותם בהוצאות להורג ביערות הסביבה. מקרב הצעירים היהודים שנמלטו אז מן הגטו התארגנו ביערות הסמוכים לב' קבוצות, השיגו נשק וניסו להתנגד לרודפיהם הגרמנים והאוקראינים.

ב- 21 במאי 1943 חוסל הגטו. יותר מ- 3,000 יהודים הובלו למחנה מידנק, ומאות נרצחו בשטח הגטו. הגרמנים ועוזריהם האוקראינים הציתו את בתי הגטו, כדי לגלות את היהודים המתחבאים, ורבים נספו בלהבות. שבועות רבים אחרי חיסול הגטו נמשך המצוד אחרי היהודים המסתתרים, וכול הנתפסים הוצאו להורג.